

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/132

Karar Günü:11.12.2013

R.G. Tarih-Sayı:08.01.2014-28876

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Özgürlük ve Dayanışma Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Kesin hesapların Tüzük'e uygun şekilde kabul edildiğine dair imzalı Büyük Kongre/Parti Meclisi kararının gönderilmesi 1.3.2013 gün ve 206-712 sayı ile istendiği halde, Parti yetkilileri 1.3.2013 gün ve 206-712 sayı ile istenen karar yerine Merkez Yürütme Kurulunun kararını sunmuşlardır. Parti Tüzüğü'nün 14. maddesine göre Merkez Yürütme Kurulunun Parti Meclisi adına politik çalışmaları düzenleme ve yürütme ile başkan yardımcılarını seçme haricinde herhangi bir görevi bulunmamaktadır. Dolayısıyla Merkez Yürütme Kurulunun kesin hesapları kabul etme görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun;

“Merkez karar, yönetim ve icra organları” başlıklı 16. maddesinin birinci fıkrası, “Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük kongrece seçilecek merkez organlarının her birinin üye sayısı 15'den az olamaz.” ,

73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi “İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir.” ve dördüncü fıkrası “Siyasi partilerin bütçeleri, bilançoları, gelir ve gider cetvelleri ile kesinhesaplarının nasıl düzenleneceği partilerin iç yönetmeliklerinde gösterilir.” ,

74. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, “Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunu denetler...”

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.”,

111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, Siyasi partilerin “74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve onbeş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Parti Tüzüğü'nün 11. maddesinde, hesapları inceleyerek Parti Meclisinin aklanması, kesin hesap, bilanço ve bütçe tasarısının onaylanması konusunda karar vermek Büyük Kongrenin görev ve yetkileri olarak sayılmış; 12. maddesinde, Parti Meclisinin Genel Başkan dâhil 45 üyeden

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

oluşacağı ve Büyük Kongreye yurt ve dünya olayları ve Parti çalışmaları hakkında rapor, kesin hesap, bilanço ve bütçe tasarısını sunacağı ve Büyük Kongrenin toplanmadığı durumlarda, Partinin hukuki varlığına son verilmesi ile Tüzük ve programının değiştirilmesi dışında bütün konularda karar alabileceği belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 73. maddesinde, kesin hesapları karara bağlamanın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca olacağı belirtilmesine karşın, Kanun'da Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun ne şekilde oluşacağına dair bir düzenleme yapılmamış, aksine organların oluşumu Parti Tüzüğüne bırakılmıştır. Parti Tüzüğü'nde de organların oluşum ve görevleri belirtilmiştir.

Kesin hesabı onaylamanın Tüzük'de öngörülen şekilde yapılması ve yeterli imzanın olması gerekir. Kesin hesabın Tüzük'de istenen şekilde onaylandığına dair imzalı Parti Meclisi kararı bulunmamaktadır.

Kesin hesapların incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin Tüzük'e uygun kararın olmaması hesabın tam olarak 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesine uygun sunulmadığını göstermektedir. Böylece Özgürlük ve Dayanışma Partisi 2008 yılı kesin hesabının Parti Genel Başkanı tarafından Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi Başkanlığına sunulması gerektiği yönündeki anılan madde ile getirilen kurala uyulmamıştır.

Kesin hesapların incelenip onaylandığına ilişkin Tüzük'e uygun alınmış bir kabul kararı olmadığından 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi ve 111. maddesinin (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

Bu itibarla Özgürlük ve Dayanışma Partisi 2008 yılı kesin hesap cetvellerinin ilk incelemesi sonucunda;

1- İşin esasının incelenmesine,

2- Kesin hesapların incelenip onaylandığına ilişkin Tüzük'e uygun kararın sunulmaması nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve 111. maddesinin (b) bendi uyarınca, yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

11.12.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Özgürlük ve Dayanışma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2008 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren Raportör Zekeriya AYDIN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2008 yılı gelirleri toplamının 434.893,69 YTL, giderleri toplamının 412.168,06 YTL olduğu ve 23.479,67 YTL'nin kasa ve banka mevcudu olarak 2009 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2008 yılı muhasebe kayıtlarının tutulduğu yevmiye defteri 30.12.2008 tarihinde Çankaya İlçe Seçim Kurulunca onaylanmıştır.

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

Özgürlük ve Dayanışma Partisi 2008 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle Partinin 2008 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Genel Merkez ile Ankara İl Başkanlığına ait gelir ve giderlerin birlikte yapılması nedeniyle Genel Merkez ve Ankara İl Teşkilatının 2008 yılına ait gelir ve gider belgeleri istenmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtlarına göre Partinin 63 il, 366 ilçe ve 459 beldede teşkilatı bulunmaktadır.

Parti tarafından sunulan iller kesin hesabının incelenmesinde; Amasya, Burdur, Çanakkale, Çorum, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzincan, Hatay, Kütahya, Nevşehir, Niğde, Rize, Sakarya, Tokat, Şanlıurfa, Uşak, Yozgat, Yalova, Karabük, Aksaray, Bartın, Kilis ve Düzce teşkilatları ile ilgili herhangi bir gelir- gider belirtilmediği, önceki yıldan devreden kasa devrinin bir sonraki yıla devredildiği, Yargıtay kayıtlarında açık görünen Çankırı ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmadığı ve bu illerin 2008 yılı için yönetim giderlerinin olmadığı görülmüştür. 25 il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemesi nedeniyle yapılacak bir işlem bulunmamaktadır.

Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ, Erdal TERCAN ve Zühtü ARSLAN bu görüşe katılmamışlardır.

A- Partinin Savunması

Parti yetkilisi 1.3.2013 tarih ve 205-712 sayı ile sorulan hususlara 26.6.2013 gün ve 2013/51 sayı ile aşağıdaki şekilde cevap vermiştir:

“Esas sayısı/ 33787353/107.02-206-712 sayılı yazınıza istinaden .

6.1.2009 tarih ve C.01.0.KAM-103/159-767 sayı ile yazılan yazıya gerekli çalışmalar tamamlanamadığından dolayı evraklarımız teslim edilememiştir. O dönemde parti içerisinde yaşanan tatsız olaylar bir çok evrakların eksik olması nedeniyle sonraki süreçte, Anayasa değişikliğinin yapılması bir kargaşaya neden oldu bunun için süresinde verilemedi.

Sunacağımız gelir gider tablosunda bulunan iller dışındaki il ve ilçe örgütlerinde her hangi bir faaliyet de bulunmadıkları için gelir ve giderleri bulunmamaktadır. Genel Merkez ve Adana il örgütü dışındaki illerin ve ilçe örgütlerimizin yerleri kira, genel merkez ve Adana il örgütünün mülkiyeti partinin bulunmaktadır.

Partimiz ilgili yazınızda belirttiğiniz İl örgütlerinden birleşik kesin hesaplarının, Genel Merkezimize ulaşmadığından dolayı, muhasebe paket programının virüs kapması nedeniyle genel merkez kesin hesabı da tarafınıza sunulamamıştır.

2007 ve 2009 yılları arasında parti içinde bir ayrışma yaşanmış olup, bugün bir çok il ve ilçe yöneticisi partiden ayrılmış durumda olduğundan evraklarımız ilgili yöneticiler tarafından imzalanamamıştır.

2007 yılı ve 2008 yılı birleşik kesin hesapları arasında ki tutarsızlığın nedeni; evraklarımızın eksik olduğundan kaynaklanmaktadır. Ancak gerekli eksiklikler tamamlanarak ve düzeltmeler yapılmıştır.

Tunceli il Örgütünün 10.06.2003 tarihinde kapatıldığını 10,86 YTL, Ziraat Bankası Tunceli Şb.'nde bulunmaktadır. Tekrar İl örgütü oluşturulacağı düşüncesiyle hesapta gösterilmiştir.

MYK kararı ektedir. Parti taşınır mal ve menkul kıymet ve her türlü hak edimi listesi ektedir.

Şanlıurfa İl Yönetim Kurulu oluşmadığından sadece Halfeti İlçe Örgütü verdik.

Ankara İl başkanlığı 2008 yılı kesin hesabı ektedir. Partimiz 2008 yılma ait işletme defteri ve gelir gider belgeleri ektedir.”

B- Gelirlerinin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezinin 2008 yılı gelirleri 35.501,6 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 490 YTL'si üye giriş aidatından, 16.965 YTL'si il paylarından, 6.206 YTL'si bağışlardan, 3.795 YTL'si yayın satış gelirinden, 7.171,33 YTL'si diğer gelirlerden ve 874,27 YTL'si önceki yıldan devreden nakitten oluşmaktadır.

Genel Merkez gelirleri ile kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin gelirleri 399.392,09 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.210 YTL'si giriş aidatı, 3.398 YTL'si il payları, 195.326,21 YTL'si aylık üye aidatı, 133.101,56 YTL'si bağışlar, 7.637 YTL'si yayın satış geliri, 37.098,54 YTL'si yemek şenlik konser geliri, 111,98 diğer gelirler ve 20.508,8 YTL'si ise önceki yıldan devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

a) Parti tarafından sunulan Ankara iline ait kesin hesap bilgileri şöyledir:

Giderler	Tutar	Gelirler	Tutar
Kira giderleri	27.400,45	Üye giriş aidatları	130
PTT kargo giderleri	2.342,26	Aylık üye aidatları	26.887
Tanıtım Temsil Propaganda Giderleri	4.984	İl payları	2.300
Kırtasiye Giderleri	1.830,22	Bağışlar	19.669
Basın Yayın Giderleri	1.344	Yayın satış geliri	140
Genel Giderler	8.085,75	Yemek şenlik konser geliri	1.375

Genel merkez pay ödemeleri	2.415	2007'den devreden nakit	4.125,5
Toplam	48.401,66	Toplam	54.626,5
2009'a devreden nakit	6.224,84		

b) Parti tarafından sunulan Ankara il hesabına ait defter ve belgelerden elde edilenler şöyledir:

Gelir Gider Belgeleri 2008Yılı

İlçe Adı	Gider Toplamı	Belge Durumu	2009'e Devreden Kasa	Gelir Toplamı	Defter Durumu	Yargıtay Kayıtı
Ankara il					Yok	Açık
Keçiören	4.493,51	Var	27,8	4.521,31	Var	Açık
Etimesgut	1.801,68	Var	2,68	1.804,36	Var	Açık
Mamak	5.112,60	Var	674,72	5.787,32	Var	Açık
Sincan	3.105,19	Var	101,97	3.207,16	Var	Açık
Yenimahalle	8.894,09	Var	83,92	8.978,01	Var	Açık
Çankaya	19.130	Var	3.950	23.080	Var	Açık
Gölbaşı	1.436,21	Var	1.381,40	2.817,61	Var	Açık
Altındağ	973,07	Var		Gelir makbuzu yok.	Yok	Açık

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

Elmadağ						Açık
Polatlı						Açık
Şereflikoçhisar						Açık
Toplam	44.946,35		6.222,49	50.195,77		

Kesin hesapta 2009'a devreden nakit 6.224,84 YTL olduğu hâlde, sunulan defter ve belgelerdeki devreden toplamı 6.222,49 YTL, gelir toplamı 54.626,5 YTL olduğu hâlde sunulan defter ve belgelerdeki gelir toplamı 50.195,77 YTL, gider toplamı 48.401,66 YTL olduğu hâlde sunulan defter ve belgelerdeki gider toplamı 44.946,35 YTL'dir. Kesin hesap ile sunulan defter ve belgeler arasındaki farkın nedeni ile $54.626,5 - 50.195,77 = 4.430,73$ YTL gelir ve $48.401,66 - 44.946,35 = 3.455,31$ YTL gider farkına ilişkin belgelerin gönderilmesi, kesin hesap ile defter ve belgelerin karşılaştırılması sonucu oluşan $6.224,84 - 6.222,49 = 2,35$ YTL nakit farkının nedeni ve Ankara il, Altındağ, Elmadağ, Polatlı, Şereflikoçhisar ilçelerine ait gelir- giderin kaydedildiği defterlerin gönderilmesi 5.8.2013 gün ve 665-2350 sayılı yazı ile istenmiştir.

Parti yetkilisi 27.9.2013 gün ve 2013/121 sayılı yazısında, “Ankara İl Başkanlığına ait defterler bulunamadığından tespit edilen farklılıklar sehven yapılmıştır. Altındağ, Elmadağ, Polatlı ve Şereflikoçhisar ilçe başkanlığına ait işletme defterleri bulunamamıştır.” şeklinde cevap vermiştir.

Parti yetkilileri 4.430,73 YTL gelir farkına ilişkin belgeleri sunmamış ve 2,35 YTL nakit farkına ilişkin açıklama da yapmamışlardır.

2820 sayılı Kanun'un “Gelirlerin sağlanmasında usul” başlıklı 69. maddesinin üçüncü fıkrasında, “Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır.”, 76. maddesinin üçüncü fıkrasında da, “Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir.” denildiğinden, Partinin 2008 yılı içinde elde ettiği ve belgelendiremediği 4.430,73 YTL ile 2,35 YTL nakit farkı toplamı 4.433,08 YTL'nin Hazineye gelir yazılması gerekir.

2007 yılı iller birleştirilmiş kesin hesabında 2008 yılına devreden nakit 20.484,8 YTL iken, 2008 yılı iller birleştirilmiş kesin hesabında 2007 yılından devreden nakit 20.508,8 YTL olarak yer almıştır. $20.508,8 - 20.484,8 = 24$ YTL farkın nedeni il başkanları ve il saymanları tarafından imzalanmış il kesin hesapları gönderilmediğinden dolayı anlaşılamadığından bu tutarın gelir kaydedilmesi gerekir.

Ankara il, Altındağ, Elmadağ, Polatlı, Şereflikoçhisar ilçelerine ait gelir ve giderlerin kaydedildiği defterlerin gönderilmesi 5.8.2013 gün ve 666-2350 sayılı yazı ile istendiği halde gönderilmemiştir. Parti yetkililerinin defterleri Anayasa Mahkemesine sunmaması nedeniyle defterler yok kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasında, “*Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadırlar.*”, beşinci fıkrasında, “*Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcadığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir.*”, altıncı fıkrasında “*Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir.*” denilmiş, aynı Kanun'un 113. maddesinde de “*Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.*” hükmü getirilmiştir. Gelir ve giderlerin işlendiği defterler ibraz edilmediğinden Parti sorumluları hakkında gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

C- Giderlerinin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezinin 2008 yılı giderleri 35.363,06 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 18.183,42 YTL'si personel giderleri, 5.246,17 YTL'si iletişim giderleri, 51 YTL'si basın yayın ilan giderleri, 2.000 YTL'si temsil ve ağırlama giderleri, 2.950,61 YTL'si apartman giderleri, 3.040,78 YTL'si araç bakım onarım giderleri ve 3.891,08 YTL'si diğer çeşitli giderlerden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2009 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 892,58 YTL'dir.

Parti Genel Merkezinin 2008 yılı gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konu dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Ankara İl Teşkilatının Kanun'a aykırı bir kısım giderleri Genel Merkez ile aynı nitelikte olduğundan Genel Merkez giderleri ile birlikte incelenmiştir.

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri “*Belgelendirme*” kavramıdır. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde “*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır*” şeklinde tarif yapılmış ve “*Fatura kullanma mecburiyeti*” başlıklı 232. maddesinde de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un “*Makbuz mecburiyeti*” başlıklı 236. maddesinde, “*Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.*” denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun'un “*Gider pusulası*” başlıklı 234. maddesindeki, “*Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin;*

3. *Vergiden muaf esnafa; yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir.*

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur.

Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir.” hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya kadar olan (2008 yılı için 52,37 YTL) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin ikinci fıkrasında, “Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır” ve aynı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrasında, “Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir” ve 76. maddesinin dördüncü fıkrasında da, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

18.4.2013 günlü, 28622 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6456 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 54. maddesiyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na eklenen geçici 19. madde ile 6111 sayılı Kanun'un 180. maddesiyle 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde yapılan değişikliklerin anılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesi tarafından sonuçlandırılmamış denetimler hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir.

Parti görevlilerinin vergi ve diğer kanuni yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan gecikme zammı, gecikme bedelleri ile cezaların Parti bütçesinden ödenme nedeni 5.8.2013 gün ve 665-2350 sayılı yazı ile sorulmuştur.

Genel Merkez

Yevmiye Tarih ve No	İçerik	Tutar
10.1.2008/2	Aski fatura gecikme cezası	0,69
10.1.2008/2	Elektrik gecikme bedeli	0,13
31.1.2008/4	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	212,38
10.2.2008/6	Elektrik gecikme bedeli	0,39

20.2.2008/7	Aski fatura gecikme cezası	1,48
29.2.2008/8	Telefon gecikme bedeli	32,51
29.2.2008/8	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	212,38
29.2.2008/8	Çevre kirliliği para cezası	500
31.3.2008/12	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	212,38
10.4.2008/14	Elektrik gecikme bedeli	0,35
10.4.2008/14	Para cezası	500
30.4.2008/16	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	212,38
10.5.2008/19	Elektrik ve su gecikme bedeli	1,4
31.5.2008/21	34 RJ 234 plakalı aracın MTV gecikme zammı	100,98
31.5.2008/21	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	212,38
30.6.2008/25	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	212,38
10.8.2008/31	Elektrik gecikme bedeli	0,88
31.8.2008/33	Su gecikme bedeli	3,12
10.9.2008/35	Elektrik gecikme bedeli	0,95

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

10.10.2008/39	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	430,61
20.10.2008/40	Telefon gecikme bedeli	24,63
31.10.2008/41	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	926,49
	SGK gecikme zammı 4.taksit ödemesinin Yapı Kredi Bankasıyla ödendiğine dair 1.12.2008 tarihli dekont vardır. Gider kaydı yapılmama nedeni'	421,72
31.12.2008/49	SGK gecikme zammı ve buna bağlı giderler	421,72
Toplam		4.220,61

Ankara İl

İlçe Adı	Yevmiye Tarih ve No	İçerik	Tutar
Çankaya	2.7.2008/161	Gelir vergisi gecikme zammı	27,5
Gölbaşı	21.8.2008/8	Pişmanlık zammı	3,75
Yenimahalle	10.10.2008/70	Aidat gecikme faizi	9
Toplam			40,25

Parti yetkilisi 27.9.2013 gün ve 2013/121 sayılı yazısında, “*Vergi ve diğer kanuni yükümlülükler nakit sıkıntısı sebebiyle zamanında ödenememiştir. Partimiz gönüllü ve örgütlerimizden aldığımız destekler doğrultusunda zorunlu harcamalarımızı karşılayarak*

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)**Karar Sayısı:2013/132**

çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Bu sebeplerle tespit ettiğiniz gecikme cezaları doğmuştur. Ancak, SGK ve vergi ödemelerine ait belirttiğiniz;

30.1.2008/4	SGK gecikme	212,38
29.2.2008/8	SGK gecikme	212,38
31.3.2008/12	SGK gecikme	212,38
30.4.2008/16	SGK gecikme	212,38
31.5.2008/21	SGK gecikme	212,38
30.6.2008/25	SGK gecikme	212,38
10.10.2008/39	SGK gecikme	430,61
31.10.2008/41	SGK gecikme	926,49
31.12.2008/49	SGK gecikme	421,72

miktarların içerisinde SSK ve gelir ana prim bedellerinin düşülerek dikkate alınması gerektiğini ve SGK 01.12.2008 tarih Yapı Kredi Bankası 4. taksit 421,72 TL kimin tarafından ödendiği tespit edilemediğinden kayıtlara alınmamıştır.” şeklinde cevap vermiştir.

Tabloda yer alan rakamlar ana para haricindeki gecikmeleri içerir. Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere ana para dahil olarak yevmiye defterine gider yazılan tutarlar farklıdır.

Yevmiye Tarih ve No	İçerik	Yevmiyeye Gider Yazılan Tutar
31.1.2008/4	SGK ödemeleri	264,77
29.2.2008/8	SGK ödemeleri	264,77
31.3.2008/12	SGK ödemeleri	264,77

30.4.2008/16	SGK ödemeleri	264,77
31.5.2008/21	SGK ödemeleri	264,77
30.6.2008/25	SGK ödemeleri	264,77
10.10.2008/39	SGK ödemeleri	1.234,41
31.10.2008/41	SGK ödemeleri	2.560,74
31.12.2008/49	SGK ödemeleri	1.234,41

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan para cezası, gecikme zammı, gecikme bedeli ve buna bağlı giderlerden Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkânı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır. Bu nedenle 4.260,86 YTL'nin Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile M. Emin KUZ bu görüşe katılmamışlardır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 376.805 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 34.626,69 YTL'si personel giderleri, 19.608,93 YTL'si iletişim giderleri, 15.475,50 YTL'si basın yayın ilan giderleri, 17.970,30 YTL'si temsil ve ağırlama giderleri, 183.190,97 YTL'si kira giderleri, 7.323,30 YTL'si kırtasiye giderleri, 490 YTL'si giriş aidat ödemeleri, 16.965 YTL'si genel merkez pay ödemeleri, 6.975,79 YTL'si noter harç vergi cezaları ve 74.178,52 YTL'si diğer çeşitli giderlerden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2009 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 22.587,09 YTL'dir.

a) Parti yetkilileri 3.455,31 YTL gider farkına ilişkin belgeleri sunmamışlardır.

2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında, belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca Parti malvarlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği, 70. maddesinin üçüncü fıkrasında ise beş milyon (2008 yılı için 52,37 YTL) liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı geçen harcamaların fatura veya makbuz gibi belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Bu bağlamda belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen 3.455,31 YTL tutarındaki Parti malvarlığının Hazineye gelir yazılması gerekir.

b) Aşağıdaki tabloda giderleri Çankaya ilçe örgütüne karşılanan araçların kime ait olduğunun belirtilmesi ile bu giderlerin Parti tarafından karşılanmasını gerektirecek kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi 5.8.2013 gün ve 665-2350 sayılı yazı ile istenmiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Plaka No	Yapılan	Tutar
17.1.2008/14	06 MEZ 98	Abdullah Aytaç Emek 17.1.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	78
17.1.2008/14	06 AY 9188	Abdullah Aytaç Emek 17.1.2008 tarihinde alınan diesel	50
27.1.2008/25	06 DD 416	Uğur Petrolden 27.1.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	145,02
29.1.2008/29	06 KYV 81	29.1.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	50
31.1.2008/31	06 GHB 40	Opet Ankara Akaryakıttan 31.1.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	100
27.2.2008/51	06 DD 416	Yurttakalan Petrolden 27.2.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	145,02
17.3.2008/62	06 KYV 81	Opet İlkinden 17.3.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	50
23.3.2008/66	06 GHB 40	Akyak Opetten 23.3.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	100

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

11.4.2008/82	06 YT 126	Ospet akaryakıttan 15.4.2008 tarihinde alınan lpg	50
16.4.2008/85	06 KYV 81	Süba Petrolden 16.4.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	50
3.5.2008/97	06 DD 416	Uğur Petrolden 3.5.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	160
17.5.2008/107	06 YT 126	Tamer Gemalmazdan17.4.2008 tarihinde alınan lpg	84,78
20.5.2008/108	06 GHB 40	Ankara akaryakıttan 20.5.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	100
20.5.2008/109	06 NA 251	Ospet Akaryakıttan 15.4.2008 tarihinde alınan lpg	20
21.5.2008/113	06 YT 126	Ospet Akaryakıttan 21.5.2008 tarihinde alınan lpg	50
22.5.2008/115	06 DD 416	Çankaya Petrolden 22.5.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	135
7.6.2008/155	06 DD 416	Süba petrolden 7.6.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	155
28.6.2009/156	06 GHB 40	Çankaya Petrolden 28.6.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	50

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

5.7.2008/169	06 GHB 40	Süba Petrolden 5.7.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	100
19.7.2008/178	06 GHB 40	Turtay Petrolden 19.7.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	150
17.8.2008/197	06 YUE 51	FTZ Akaryakıttan 17.8.2008 tarihinde alınan benzin	100
24.8.2008/200	06 GHB 40	Akarsu Akaryakıttan 24.8.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	160
30.8.2008/303	06 BG 8684	Onal Petrolden 30.8.2008 tarihinde alınan kurşunsuz	30
30.8.2008/304	06 BG 8684	Onal Petrolden 30.8.2008 tarihinde alınan motorin	70
3.9.2008/210	06 GHB 40	Yılmaz Petrolden 3.9.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	140
30.9.2008/227	06 YUE 51	FTZ Akaryakıttan 30.9.2008 tarihinde alınan benzin	100
1.10.2008/228	06 GHB 40	Suba Petrolden 1.10.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	100
28.10.2008/237	06 YUE 51	Akgüç Petrolden alınan kurşunsuz	100
16.11.2008/246	06 GHB 40	Ankara Akaryakıttan 16.11.2008 tarihinde alınan kurşunsuz benzin	50

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

10.12.2008/250	06 GHB 40	Şahin Petrolden 10.12.2008 tarihinde alınan kurşunsuz	100
27.12.2008/259	06 YUE 51	Çankaya Akaryakıt ürünlerinden 27.12.2008 tarihinde alınan kurşunsuz	50
Toplam			2.822,82

Parti yetkilisi 27.9.2013 gün ve 2013/121 sayılı yazısında, “Çankaya İlçe Başkanlığınca parti üyesi kişilere ait 06 MEZ 98, 06 AY 9188, 06 DD 416, 06 KYV 81, 06 GHB 40, 06 YT 126, 06 NA 251, 06 YUE 51, 06 BG 8684 plakalı araçlar İlçe Başkanlığının muhtelif çalışmalarında ve seçim çalışmalarında kullanıldığı sebebiyle yakıtları İlçe Başkanlığı tarafından karşılanmıştır.” şeklinde cevap vermiştir.

Araçlar, Parti teşkilatının mülkiyetinde ise buna ilişkin ruhsat fotokopilerinin, kiralanan araçlar ise kira sözleşme örneklerinin, Parti gönüllülerinin araç tahsis ettiği araç ise buna ilişkin sözleşme örneğinin sunulması gerekir. Parti gönüllülerinin araç tahsis etmesi durumunda araçların tahsis edildiğine dair sözleşme düzenlenerek tahsis miktarı bağış olarak kayıt edilmelidir. Parti yetkilileri kanıtlayıcı hiçbir belge göndermemişler, genel ifadelerle cevap vermişlerdir. Parti araçları (kiralama-mülkiyet) haricindeki giderlerin Parti amaçlarına uygun ve Parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmeyen 2.822,82 YTL ödemenin Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerekir.

c) Kira ödemelerinin yapıldığını kanıtlayan kanunen geçerli alındılar ile sözleşmelerin gönderilmesi 5.8.2013 gün ve 665-2350 sayılı yazı ile istenmiştir.

Kira Ödemeleri

İlçe Adı	Yevmiye Tarih ve No	İçerik	Tutar	Belge Durumu
Sincan	16.9.2008/22	Kira	230	Ödendiğine dair herhangi bir belge bulunmamaktadır.
Yenimahalle	30.10.2008/81	Kira	530	Ödendiğine dair herhangi bir belge bulunmamaktadır.
Altındağ		1 yıllık kira	600	ÖDP 028329 nolu gider makbuzu var. 31.12.2008 tarihli

				imza var. İsim yok. Kime ödendiği anlaşılamadı..
Mamak	20.12.2008/49	Kira	410	Ödendiğine dair herhangi bir belge bulunmamaktadır.

Parti yetkilisi 27.9.2013 gün ve 2013/121 sayılı yazısında, “Ankara İl Başkanlığına Sincan, Yenimahalle ve Gölbaşı İlçe Başkanlıklarına ait kira sözleşmelerinin temin edilmesi konusunda yapılan görüşmeler doğrultusunda bir sonuç alınamamış ve makamınızca istenilen kira sözleşmeleri bulunamadığı sebebiyle ulaştırılamamıştır. Altındağ İlçe Başkanlığına ait bir yıllık kira karşılığı 028329 numaralı gider makbuzuyla 31.12.2008 tarihinde 600 TL kira karşılığı yapılan ödemede imza atılmış sehven isim ve soy isim yazılmamıştır. Makbuzlar makamınızda bulunduğu sebebiyle Fehmi Özkan adlı kişinin imzaları tamamlattırılamamıştır.” şeklinde cevap vermiştir.

Parti yetkilileri kira sözleşmesi ile kiranın ödendiği gösteren kanıtlayıcı belgeleri sunmamışlardır.

Mevzuatta kira sözleşmelerinin yazılı yapılması gerektiğine ilişkin bir hüküm bulunmamakla birlikte, özellikle siyasi partilerin mali denetiminde kira giderlerinin ispatlanabilmesi için söz konusu sözleşmelerin yazılı olarak yapılmasında bir zorunluluk bulunduğu açıktır. Vergilendirme yönünden ise kişiler üçüncü kişilerle olan vergisel ilişkilerini kanıtlamak zorunda olduklarından, bu sözleşmelerin de 213 sayılı Kanun'un 227. maddesi uyarınca ispat edici belge olarak yazılı düzenlenmesi gerekmektedir. Kira ödemelerinde kira sözleşmesi ile paranın ödendiği veya alındığını gösteren belgeler kanıtlayıcı belgedir.

Diğer taraftan, 29.7.2008 günlü, 26951 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 268 seri no'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile işyerini kiraya verenler ile kiracıların kiraya ilişkin tahsilat ve ödemelerinin 1.11.2008 tarihinden itibaren banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunluluğu getirildiği hâlde buna uyulmamıştır.

Kira sözleşmesi ile paranın ödendiğini gösteren kanunen belirlenmiş kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan 1.770 YTL gider olarak kabul edilmemiştir.

D- Parti Mallarının İncelenmesi

Mevcut belgelere göre yapılan incelemede, partinin 2008 yılı içinde taşınmaz ile değeri yüz Yeni Türk Lirasını aşan taşınır mal, menkul kıymet ve hak ediniminin olmadığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2008 yılı kesin hesabında gösterilen 434.893,69 YTL gelir, 412.168,06 YTL gider ile 23.479,67 YTL nakit devrinin Hazineye gelir kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna OYBİRLİĞİYLE,

2- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak Parti amaçlarına uygun olmayan ve Parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen,

a- 4.592,82 YTL ile 26,35 YTL nakit farkı ve kesin hesapta gösterilen ve belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen Ankara İl Teşkilatına ait 4.430,73 YTL gelir ve 3.455,31 YTL gider olmak üzere toplam 12.505,21 YTL karşılığı malvarlığının OYBİRLİĞİYLE,

b- 4.260,86 YTL karşılığı Parti malvarlığının Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

olmak üzere toplam 16.766,07 YTL'nin 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazineye gelir kaydedilmesine,

3- İlk İnceleme toplantısında verilen karar gereğince, kesin hesapların incelenip onaylandığına ilişkin Tüzüğe uygun olarak alınmış Parti Meclisi kararının olmaması nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi ve 111. maddesinin (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına OYBİRLİĞİYLE,

4- Ankara il, Altındağ, Elmadağ, Polatlı, Şereflikoçhisar ilçelerine ait gelir ve gider belgelerinin kaydedildiği defterlerin verilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddelerine göre gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına OYBİRLİĞİYLE,

5- 25 il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemesi nedeniyle yapılacak işlem bulunmadığına Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ, Erdal TERCAN ve Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

11.12.2013 gününde karar verildi.

Başkanvekili	Üye	Üye
Serruh KALELİ	Mehmet ERTEN	Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye	Üye	Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Zehra Ayla PERKTAŞ	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU
Üye	Üye	Üye

Hicabi DURSUN

Celal Mümtaz AKINCI

Erdal TERCAN

Üye

Üye

Üye

Muammer TOPAL

Zühtü ARSLAN

M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesine ilişkin dosyada parti yetkililerinin, Genel Merkez kesin hesabını, iller kesin hesabını ve birleştirilmiş kesin hesabı sundukları, sunulması gereken diğer belgeleri sunmadıkları görülmüştür.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtlarında Partinin Adana, Adıyaman (il teşkilatı yok, Gölbaşı ilçe teşkilatı var), Afyonkarahisar (il teşkilatı yok, Dinar ilçe teşkilatı var), Amasya, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzincan, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Isparta, İçel, İstanbul, İzmir, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Şanlıurfa, Uşak, Yozgat (il teşkilatı 25.9.2006 tarihinde kapanmış, Bahadın belde teşkilatı var), Zonguldak, Aksaray, Bayburt, Karaman, Kırıkkale, Bartın, Ardahan, Yalova, Karabük, Kilis, Osmaniye (1.12.1999 tarihinde kapanmış, Düziçi ilçe ve Ellek belde teşkilatı var) ve Düzce teşkilatlarının faal olduğu görülmektedir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtlarına göre partinin 63 il, 366 ilçe ve 459 beldede teşkilatı bulunmaktadır.

Parti yetkilileri, “*Sunacağımız gelir gider tablosunda bulunan iller dışındaki il ve ilçe örgütlerinde her hangi bir faaliyet de bulunmadıkları için gelir ve giderleri bulunmamaktadır. Genel Merkez ve Adana il örgütü dışındaki illerin ve ilçe örgütlerimizin yerleri kira, genel merkez ve Adana il örgütünün mülkiyeti partinin bulunmaktadır.*” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti tarafından sunulan iller kesin hesabının incelenmesinde; Amasya, Burdur, Çanakkale, Çorum, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzincan, Hatay, Kütahya, Nevşehir, Niğde, Rize, Sakarya, Tokat, Şanlıurfa, Uşak, Yozgat, Yalova, Karabük, Aksaray, Bartın, Kilis ve Düzce teşkilatları ile ilgili herhangi bir gelir ve gider belirtilmediği, önceki yıldan devreden kasa devrinin bir sonraki yıla devredildiği, Yargıtay kayıtlarında açık görünen Çankırı ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmadığı ve bu illerin 2008 yılı için yönetim giderlerinin olmadığı görülmüştür.

Partinin “gelir gider tablosunda bulunan iller dışındaki il ve ilçe örgütlerinde herhangi bir faaliyet de bulunmadıkları için gelir ve giderleri bulunmamaktadır” şeklindeki beyanını, Mahkememizin önceki kararları doğrultusunda kabul etmek mümkün değildir. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe veya belde başkanlıklarına ait binaların ya kendi mülkü veya kira olması gerekir. Şayet Parti yetkililerine ait binalarda faaliyette bulunuluyor ise (il, ilçe veya belde teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın Partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir. Partinin il, ilçe ve belde örgütleri faaliyette olduğuna göre, bu yerlerin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon,

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

kırtasiye vb.) olması gerekir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider yapıldığı anlamına gelmektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceğine ilişkin hükmü ile yine aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmış olmaktadır.

Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir. Nitekim, Mahkememiz tarafından daha önce de, siyasi partilerin açık ve faal olan il örgütlerine ilişkin olarak herhangi bir gelir ve gider bildirmemeleri halinde söz konusu hüküm gereğince suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin çok sayıda karar verilmiştir (Örneğin bkz. E.2010/37, K.2013/106, 25.09.2013; E.2010/35, K.2013/105, 25.09.2013). Ancak Mahkememiz çoğunluğu tarafından bu dosyada suç duyurusunda bulunulmasına gerek görülmemiştir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, Özgürlük ve Dayanışma Partisi hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiği kanaatinde olduğumuzdan Mahkememiz çoğunluğunun görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Başkanvekili

Üye

Serruh KALELİ

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Üye

Erdal TERCAN

Zühtü ARSLAN

KARŞIOY YAZISI

Özgürlük ve Dayanışma Partisinin 2008 yılına ait hesaplarının denetiminde, parti görevlilerinin vergi ve diğer kanuni yükümlülüklerini zamanında yerine getirememeleri nedeniyle oluşan vergi, SGK prim gecikme zammı ve gecikme bedellerinin parti bütçesinden karşılanması, siyasi partiler yasasına uygun harcama kabul edilmeyerek, bunlara tekabül eden meblağın Hazineye irat kaydedilmesine karar verilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bu karar uzun süreden beri istikrar kazanmış olan Anayasa Mahkemesi mali denetim kararlarına uygun ve müstakar içtihat doğrultusundadır.

Ancak bu uygulamanın yasaya her ne kadar şeklen uygunsu da hukuka uygun olmadığıнын, haksız sonuçlara yol açtığıнын, sürekli olarak mali gücü zayıf ve Devlet yardımı almayan partilerin aleyhine işlediğinin, bu haliyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesindeki siyasi parti kurma hakkını da kapsayan dernek kurma özgürlüğünü, Anayasa'nın 68. maddesindeki siyasi

partilerde siyasal hayata katılım hakkını haleldar eder bir niteliğe büründüğünün siyasi parti mali denetimlerinde tevali eden uygulama sonucunda belirginlik kazandığı kanaatiyle, yasa gereği yapılacak ödemelerin zamanında yapılamamasından doğan gecikme zamlarının ayrıca partiden ceza olarak alınmasına (Hazineye irat kaydedilmesine) ilişkin karara katılmıyorum.

Yukarıda açıkladığım genel hukuka aykırılık nedenlerine ilaveten, gecikme cezaları oranında parti malvarlığının Hazineye irat kaydedilmesi şu nedenlerle de haksızdır:

1- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. maddesinin dördüncü fıkrasında, Anayasa Mahkemesinin denetimi sonunda siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya “kanuna uygun olmayan gelirler ve giderler” dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar vereceği öngörülmüştür. Gecikme ceza ve bedelleri kanunlara göre ödenmesi zorunlu olan, ödenmemesi halinde daha ağır yaptırımlara ve kamu alacaklarının tahsili usulüne göre takibata yol açacak, er-geç ilgisinden tahsil edilebilecek yükümlülüklerdir. Bunların yerine getirilmesi, yasalara uymaktan ibaret olup, “kanuna uygun olmayan harcama” olarak nitelenmeleri mümkün değildir.

2- Hazineye irat kararlarında, gecikme zam ve cezalarından parti tüzel kişiliğinin sorumlu olmadığı belirtilmekte ise de, bu meblağların parti tüzel kişiliğinin sorumluluğunda olduğuna kuşku bulunmamaktadır. Çünkü, gecikmeye rağmen ödenmeme halinde takibata uğrayacak olanın parti yönetici veya görevlileri değil, parti tüzel kişiliği olduğu açıktır. Yöneticilerin kısıtlı mali imkanlarını farklı bazı siyasi faaliyetlere öncelik vererek kullanmaları, bu amaçla vadesi gelen ödemeleri bir süre ertelemeleri, bu yükümlülüklerini gecikme zammını ödeyerek daha sonra gerçekleştirmek yönünde takdir hakkını kullanmaları, yasaya aykırılık olarak değerlendirilemeyeceği gibi, Anayasa Mahkemesinin parti yöneticilerinin günlük işleyişe ilişkin kararlarının doğruluğunu ve yerindeliliğini denetleme gibi bir görevi ve yetkisi de bulunmamaktadır.

3- Benzeri durumda olan gerçek ve tüzel kişiler, kanuni ödemelerini zamanında yapmaktan dolayı sadece kanunlarda öngörülen cezaları öderken, siyasi partilerin ayrıca bir de irat kaydetme cezasıyla karşılaşmaları Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesine de aykırıdır. Siyasi Partilerin durum ve konumlarındaki farklılık nedeniyle gerçek ve tüzel kişilerle aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamayacağı her ne kadar öne sürülebilirse de, bu takdirde siyasi partilerin diğer kişilere oranla niçin daha korumasız ve aleyhte bir konumda bulunacaklarının demokratik toplum gerekleri ve ölçülülük ilkesi karşısında haklı bir nedeni gösterilemez.

Üye

Osman Alifeyyaz
PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2008 Yılı Kesinhesabının incelenmesi sonucunda, Kesinhesapta gösterilen giderlerden 4.260,86 YTL para cezası, gecikme zammı, gecikme bedeli ve buna bağlı giderlerin Parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulünün mümkün görülmediği gerekçesiyle Hazineye gelir kaydedilmesine karar verilmiştir.

Kararın bu kısmına ilişkin gerekçede “...Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan para cezası, gecikme zammı, gecikme bedeli ve buna bağlı giderlerden

Esas Sayısı:2009/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/132

Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmadığı” ve “Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu” belirtilmiştir.

Siyasî partiler de dahil olmak üzere her tüzel kişinin, kendisini oluşturan, temsil eden ve yöneten gerçek kişilerden ayrı bir kişiliği bulunmakta ve bunun sonucu olarak tüzel kişilerin ayrı hakları, yükümlülükleri ve sorumlulukları söz konusu olmaktadır.

2820 sayılı Kanunun 70. maddesinde de bir siyasî partinin bütün giderlerinin, o siyasî parti tüzel kişiliği adına yapılacağı hükme bağlanmaktadır.

Diğer taraftan, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettübeden gerçek veya tüzel kişiler mükellef olarak tanımlanmakta; gecikme zammı gibi asıl vergi borcundan kaynaklanan borçların da vergi yükümlüsüne ait olduğu kabul edilmektedir.

Siyasî partilerin idarî para cezalarına ilişkin borçları ile vergi, sigorta, su, elektrik ve telefon borçlarını zamanında ödememelerinden kaynaklanan gecikme zammı, gecikme bedeli ve buna bağlı giderlerden Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkânının bulunmadığının ve bu ödemelerin Parti görevlilerinin kişisel sorumlulukları kapsamında olduğunun kabulü hâlinde, siyasî partilerin bu fer'i borçları ödemelerinin gerekmediği ve ilgili kurumların gecikmeden sorumlu gerçek kişileri bularak söz konusu zam ve cezaları bunlardan tahsil etmesinin gerektiği sonucuna varılır. Böyle bir sonuca varılması, başka bir ifadeyle söz konusu ödemelerin borçlu olmayan gerçek kişiler adına ödenmesi, belgelendirilmesi ve Parti kayıtlarında gider olarak gösterilememesi kanunlar açısından da, muhasebe ilkeleri açısından da isabetli görünmemektedir.

Diğer taraftan, bu sonuç, Parti tüzel kişiliğinin idarî para cezalarını ve borçlusu olduğu diğer bedellerden kaynaklanan gecikme zammı ve gecikme bedellerini ödemesinin, aynı miktarda Parti malvarlığının Hazineye gelir kaydedilmesi suretiyle ikinci defa Parti tüzel kişiliğinden tahsil edilmesini gerektirdiği anlamına gelmektedir. Başka bir anlatımla, varılan sonuç, Parti tüzel kişiliğinin malî yükümlülüklerini zamanında yerine getirmemesinden kaynaklanan borçlarını ödememesi gerektiği; ödediği takdirde 2820 sayılı Kanuna göre bu miktarda mal varlığının Hazineye gelir kaydedileceği anlamına gelir. Kuşkusuz kanun koyucunun böyle bir sonucu amaçladığı söylenemez.

Söz konusu gecikmenin Partinin malî imkânsızlıklarından mı, Parti görevlilerinin ihmalden mi kaynaklandığı ve bir ihmal söz konusu ise Parti tarafından bunların sorumlularına rücu edilip edilmediği hususları Anayasa Mahkemesince yapılacak malî denetimin kapsamı dışında olmalıdır. Anayasanın 69. maddesi ile 2820 sayılı Kanunun 74. ve 75. maddelerine göre Anayasa Mahkemesinin bu denetimi kanuna uygunluk denetimidir ve siyasî partilerin gelir ve giderleri yönünden yapılacak denetimin yerindelik denetimini içerecek şekilde yapılmaması gerekir. Ayrıca 75. madde, kanuna uygunluk denetiminde, kanuna uygun olmayan gelir ve giderlerin Hazineye gelir kaydedileceğini hükme bağladığından, kanunen ödenmesi gereken idari para cezası, gecikme zammı, gecikme bedeli ve buna bağlı giderlerin Hazineye gelir kaydedilmesi mümkün değildir.

Bu sebeplerle, Kararın 4.260,86 YTL karşılığı Parti malvarlığının Hazineye gelir kaydedilmesine ilişkin bölümüne katılmıyorum.

Üye

M. Emin KUZ